

SKULU IKKI RÆ HVP-KOPPINGA

Kronisk høvuðpína, ólag á nervaskipanini, krampar og lammilsi. Hesi eru nøkur av hjáárinunum, sum eru staðfest í Danmark í sambandi við koppseting ímóti lívmóðurhálskrabbba. Kortini verður hildið fram við at koppseta. – Líkindini at tú fært ógvuslig hjáárin er ótrúliga lítil, og eg eri als ikki í iva um, at koppingarevnið ímóti lívmóðurhálskrabbba er trygt, sigur Katrin Kallsberg, serlækni í kvinnusjúkum

Rannvá G. Fossaberg

– Allur heilivágur kann hava hjáárin, og einki er hundrað prosent trygt, men eg meti, at koppingarevnið er so mikið væl kannað, at eg viðmæli framvegis gentum at lata seg koppseta fyri at fyribyrnja lívmóðurhálskrabbba.

Soleiðis sigur Katrin Kallsberg, ið er serlækni í kvinnusjúkum og yvirlækni á Landssjúkrahúsinum. Seinastu mánaðirnar hava serliga danskir miðlar borið fram søgur um ungar kvinnur, ið hava fingið ógvuslig hjáárin, í sambandi við koppingarevnið, sum verður nýtt ímóti lívmóðurhálskrabbba.

Óhugnaligu søgurnar hava fingið fleiri ungar kvinnur at ivast í, hvørt tær skulu lata seg koppseta ella ikki, og somuleiðis verður dúgliga kjakast um, um HPV-koppsetingin yvirhøvur skal fara fram.

Føroysku heilsumyndugleikarnir fylgja teimum dansku tilráðingunum, og so leingi Sundhedsstyrelsen viðmælir at koppseta konu-fólk í aldrinum 12 til 28 ár,

Frá 1. januar til 9. september í ár hava dansku heilsumyndugleikarnir fingið nógv fleiri fráboðanir um hjáárin í sambandi við HPV-koppingarevnið samanborið við seinastu fyra árin. Tó verður mettt, at koppingarevnið er trygt at brúka

verður hetta eisini gjørt í Føroyum.

Lítill vandi á ferð

Frá 1. januar til 9. september í ár hava dansku heilsumyndugleikarnir fingið nógv fleiri

fráboðanir um hjáárin í sambandi við HVP-koppingarevnið samanborið við tey seinastu fyra árin.

– Fjølmiðlarnir hava gjørt nógv burturúr søgum um vandamikil hjáárin og hesa

koppsetingina, og tískil eru fleiri ungar kvinnur blivnar tilvitaðar um at hjáárin kunnu standast av HPV-koppsetingini, sigur Katrin Kallsberg um økta talið av fráboðanum.

– Tað, sum er umráðandi er, at fleiri av fráboðanunum hava í roynd og veru einki samband við koppingarevnið, tí teir hava einki við koppsetanina at gera men okkurt heilt annað. Men tað er soleiðis, at tað er altíð ein yvirrapportering. Tað merkir, at tá ein genta, ið er koppsett, fer til lækna og kennir seg á ein ella annan hátt sjúka ella er illa fyri, so skal læknin vera tilvitaður um, at tað kann hanga saman við HPV-koppsetingini. Og tí velur hann at geva eina fráboðan, hóast sjúkueyðkennini, gentan hevur, ikki hava nakað at gera við koppsetingina ímóti lívmóðurhálskrabbba, greiðir Katrin Kallsberg frá.

Hon leggur dent á, at hóast talið av fráboðanum til dansku heilsumyndugleikarnir er økt í ár, er bert talan um tvær fráboðanir um heilt álvarslig hjáárin. Tað

vóru tvær 12 og 14 ára gamlar gentur, ið fingi eina stóra endurgjaldsupphædd, tí skaðarnir, tær høvdu, vórðu góðkendir sum orsakað av koppsetingini.

– Tað talið svarar til, at koppsettu vit allar genturnar í Føroyum, sum kunnu koppsetast, so høvdu vit ein tilburð við álvarsligum hjáárin 40. hvørt ár. Og tað

sigur eitt sindur um líkindini at fáa ógvuslig hjáárin.

Stórt eftirlit

HPV-koppingarevnið hevur verið nógv brúkt í Amerika, áðrenn tað bleiv tikið í nýtslu í Danmark og Føroyum. Harafturat eru dansku heilsumyndugleikarnir við í altjóða

Framhald á síðu 25

Um HPV-koppseting

Allar gentur, sum eru føddar 1. januar 1985 ella seinni - og sum hava fyllt 12 ár - verða koppsettir ókeypis fyri lívmóðurhálskrabbamein.

Koppsetingin skal verða liðug, áðrenn gentan fyllir 28 ár. Um tú ikki er liðugt koppsett, áðrenn tú fyllir 28 ár, rindar tú sjálf tann partin av koppsetingini, sum restar í.

Koppingarevnið ímóti

lívmóðurhálskrabbameini er rættiliga nýtt, men nógvar vísindaligar kanningar um virknaðin og hjáárin av hesi koppsetingini eru longu gjørdar.

Við støði í vísindaligu kanningunum gjørdi Sundhedsstyrelsen seint á heysti 2007 eitt heilsufakligt tilmæli, har Sundhedsstyrelsen mælti til at fara undir at koppseta gentur fyri

lívmóðurhálskrabbamein. Heilsufakliga tilmælið hjá Sundhedsstyrelsen varð sent til dansku heilsumyndugleikarnar til støðutakan.

Sølan av HPV-koppingarevnum í Føroyum:

ATC: J07BM: Papillomavirus-vacciner : Tal av skamtum	2009	2010	2011	2012	jan-jun 2013
Heilsumálaráðið goldið	1.785	1.381	1.366	1.201	1.740
Einstaklingar goldið sjálvi *	518	236	221	198	85
Tilsamans:	2.303	1.617	1.587	1.399	1.825

*Hesi hava møguliga fingið endurgoldið frá HMR.

Og samstundis sendi Sundhedsstyrelsen tilmælið til Landslæknan, sum mælti føroysku heilsumyndugleikunum til at seta somu skip-

an í gildi í Føroyum, sum er galdandi í Danmark.

Við støði í tilmælinum frá Landslæknanum hevur Heilsumálaráðið valt at

seta eina skipan í gildi, har ungar kvinnur fáa tilboð um ókeypis koppseting fyri lívmóðurhálskrabbamein.